

PADOMES IETEIKUMS**(2018. gada 13. jūlijs)****par Čehijas Republikas 2018. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Čehijas Republikas 2018. gada konverģences programmu**

(2018/C 320/03)

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 121. panta 2. punktu un 148. panta 4. punktu,

ņemot vērā Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97 (1997. gada 7. jūlijs) par budžeta stāvokļa uzraudzības un ekonomikas politikas uzraudzības un koordinācijas stiprināšanu ⁽¹⁾ un jo īpaši tās 9. panta 2. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas ieteikumu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta rezolūcijas,

ņemot vērā Eiropadomes secinājumus,

ņemot vērā Nodarbinātības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas un finanšu komitejas atzinumu,

ņemot vērā Sociālās aizsardzības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas politikas komitejas atzinumu,

tā kā:

- (1) Komisija 2017. gada 22. novembrī pieņēma gada izaugsmes pētījumu, tādējādi uzsākot 2018. gada Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgadu. Tajā pienācīgi ņēma vērā Eiropas sociālo tiesību pīlāru, ko Eiropas Parlaments, Padome un Komisija pasludināja 2017. gada 17. novembrī. Gada izaugsmes pētījumā iekļautās prioritātes Eiropadome apstiprināja 2018. gada 22. martā. Komisija 2017. gada 22. novembrī uz Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1176/2011 ⁽²⁾ pamata arī pieņēma brīdināšanas mehānisma ziņojumu, kurā Čehijas Republika nebija minēta to dalībvalstu vidū, par kurām tiks izstrādāts padziļināts pārskats.
- (2) 2018. gada ziņojums par Čehijas Republiku tika publicēts 2018. gada 7. martā. Tajā tika izvērtēts, kā Čehijas Republika īstenojusi tai adresētos ieteikumus, ko Padome pieņēma 2017. gada 11. jūlijā ⁽³⁾, turpmākie pasākumi, kas veikti pēc tai adresētajiem ieteikumiem, kuri pieņemti iepriekšējos gados, un Čehijas Republikas progress virzībā uz stratēģijas “Eiropa 2020” valsts mērķu sasniegšanu.
- (3) Čehijas Republika savu 2018. gada valsts reformu programmu un 2018. gada konverģences programmu iesniedza 2018. gada 30. aprīlī. Lai ņemtu vērā abu programmu savstarpējo saistību, tās izvērtētas vienlaikus.

⁽¹⁾ OVL 209, 2.8.1997., 1. lpp.

⁽²⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1176/2011 (2011. gada 16. novembris) par to, kā novērst un koriģēt makroekonomisko nelīdzsvarotību (OVL 306, 23.11.2011., 25. lpp.).

⁽³⁾ OVC 261, 9.8.2017., 1. lpp.

- (4) Attiecīgie šai valstij adresētie ieteikumi ir ņemti vērā, plānojot Eiropas strukturālos un investīciju fondus ("ESI fondi") 2014.–2020. gada plānošanas periodam. Kā paredzēts Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1303/2013 ⁽¹⁾ 23. pantā, Komisija var pieprasīt dalībvalstij pārskatīt tās partnerības nolīgumu un attiecīgās programmas un ierosināt grozījumus, ja tas vajadzīgs, lai palīdzētu īstenot attiecīgos Padomes ieteikumus. Sīkāku informāciju par to, kā tā izmantotu minēto noteikumu, Komisija ir sniegusi norādēs par to, kā piemērojami pasākumi, kuri saista ESI fondu efektivitāti ar pareizu ekonomikas pārvaldību.
- (5) Čehijas Republika šobrīd ir Stabilitātes un izaugsmes pakta preventīvajā daļā. Valdība savā 2018. gada konverģences programmā plāno laikposmā no 2018. gada līdz 2021. gadam sasniegt budžeta pārpalikumu nominālā izteiksmē. Vidēja termiņa budžeta mērķis – strukturālais deficīts 1,0 % apmērā no IKP – joprojām ar rezervi tiek sasniegts visā programmas periodā. Saskaņā ar 2018. gada konverģences programmu sagaidāms, ka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP pakāpeniski samazināsies līdz 29,9 % 2021. gadā. Minēto budžeta prognožu pamatā esošais makroekonomikas scenārijs ir ticams. Budžeta mērķu sasniegšanu apdraudošie riski kopumā šķiet līdzsvaroti, un ir sagaidāms publisko investīciju pieaugums un publiskā sektora algu turpmāka palielināšanās. Pamatojoties uz Komisijas 2018. gada pavasara prognozi, tiek prognozēts, ka strukturālā bilance 2018. gadā samazināsies līdz aptuveni 0,9 % no IKP un 2019. gadā – līdz 0,2 % no IKP, tādējādi joprojām pārsniedzot vidēja termiņa budžeta mērķi. Kopumā Padome uzskata, ka saskaņā ar prognozēm Čehijas Republika 2018. un 2019. gadā ievēros Stabilitātes un izaugsmes pakta noteikumus.
- (6) Ilgtermiņā Čehijas Republikā joprojām pastāv vidējas nozīmības riski fiskālai stabilitātei. Ar novecošanu saistītās izmaksas rada problēmas veselības aprūpes un ilgtermiņa aprūpes jomā, un īpaša uzmanība ir jāpievērš pensiju sistēmas izmaiņām. Atjauninātās prognozes par izdevumiem, kas saistīti ar novecošanu, liecina par lielāku pieaugumu nekā norādīts 2015. gada ziņojumā par novecošanu. Sagaidāms, ka pensiju izdevumi pieaugs no 8,2 % no IKP 2016. gadā līdz 10,9 % no IKP 2070. gadā. Šis sagaidāmais pensiju izdevumu lielāks pieaugums galvenokārt atspoguļo to, ka ir paredzēts maksimālais likumā noteiktais pensionēšanās vecums, proti, 65 gadi. Faktiski paredzamā mūža ilguma sasaiste ar likumā noteikto pensionēšanās vecumu nav automātiska, bet gan maksimālais pensionēšanās vecums valdībai ir jāpārskata ik pēc pieciem gadiem, sākot no 2019. gada. Ņemot vērā, ka tas ir atstāts valdības ziņā, pašreizējās prognozēs par pensiju izdevumiem nav ņemta vērā šī pensionēšanās vecuma pārskatīšana. Turklāt pensiju indeksācija tagad ir dāsnāka, jo tajā ņem vērā 50 % no reālo algu pieauguma, nevis 33 % no reālo algu pieauguma, kā tas bija iepriekš. Šo izmaiņu ietekme uz izdevumiem ir 2 procentpunkti no IKP 2070. gadā. Pašlaik tiek apspriestas turpmākas izmaiņas, piemēram, pensijas pamatsummas palielināšana un lielākas pensijas vecākiem pensionāriem, un tas arī pasliktina ilgtspējas rādītājus. Attiecībā uz publiskajiem izdevumiem veselības aprūpei – tiek prognozēts, ka ilgtermiņā tie pieaugs par 1,1 procentpunktu no IKP, kas ir virs aplēstā vidējā pieauguma Savienībā, proti, 0,9 % procentpunktiem. Šajā kontekstā ir pazīmes, kas liecina par resursu neefektīvu izlietojumu pacientu ambulatorajā un stacionārajā aprūpē.
- (7) Ar jauno Fiskālās atbildības likumu, kas pieņemts 2017. gada sākumā, tika ievērojami stiprināta Čehijas Republikas fiskālā sistēma un izveidota neatkarīga fiskālā padome. Attiecībā uz likumprojektu par neatkarīgām revīzijām pašlaik tiek veikta starpdienestu apsvērumu iesniegšanas procedūra, un tā mērķis ir atrisināt jautājumu saistībā ar vēl netransponēto Padomes Direktīvu 2011/85/ES ⁽²⁾.
- (8) Čehijas Valsts banka var noteikt ieteicamus makroprudenciālus hipotekāro aizdevumu limitus, taču tās sankciju piemērošanas pilnvaras ir ierobežotas, jo tai nav oficiālu pilnvaru tos izpildīt. Lai gan Čehijas Republikas bankas ievēro zināmus kopējā līmeņa limitus, tās nav pilnībā ievērojušas Čehijas Valsts bankas 2016. gada pamatnostādnes. Saistoši tiesību aktos paredzēti limiti, visticamāk, palielinātu līmeni, kādā Čehijas Republikas bankas ievēro noteikumus, un tas nodrošinātu finanšu stabilitāti un samazinātu risku aizņēmējiem. Sagaidāms, ka parlaments 2018. gadā apspriedīs tiesību akta priekšlikumu, ar ko groza Likumu par Čehijas Valsts banku.
- (9) Čehijas Republika joprojām saskaras ar problēmām saistībā ar publiskā iepirkuma pārredzamības un efektivitātes uzlabošanu un korupcijas novēršanu. Lai gan ir veikti daži pasākumi, lai uzlabotu publiskā iepirkuma satvaru, bažas joprojām rada konkurences līmenis, jo gandrīz puse no visiem publiskā iepirkuma konkursiem ir tādas procedūras, kurās ir tikai viens piedāvājums. Tajā pašā laikā obligātas elektronisko procedūru izmantošanas ieviešanai ir potenciāls veicināt pārredzamību un efektivitāti. Čehijas Republikas iestādes ir investējušas valstij piederošā e-iekpirkuma platformā *National Electronic Tool*, kam būtu jāklūst arvien lietotājdraudzīgākam un uzticamākam un kas papildina privātās platformas, kuras darbojas Čehijas Republikas tirgū. Vēl joprojām ir iespējams būtiski samazināt administratīvos šķēršļus un izmantot apkopotu un stratēģisku publisko iepirkumu

⁽¹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1303/2013 (2013. gada 17. decembris), ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas fondu, Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu un vispārīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas fondu un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu un atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1083/2006 (OV L 347, 20.12.2013., 320. lpp.).

⁽²⁾ Padomes Direktīva 2011/85/ES (2011. gada 8. novembris) par prasībām dalībvalstu budžeta struktūrām (OV L 306, 23.11.2011., 41. lpp.).

potenciālu, lai nodrošinātu publisko līdzekļu labāku izlietojumu. Gan centrālās, gan vietējās iestādes ir sākušas īstenot mērķtiecīgas iniciatīvas, lai apmācītu iepirkuma procedūrās iesaistīto personālu. Tomēr kopīgu iepirkuma pasākumu izveide un speciālo zināšanu ieguve dažās jomās joprojām rada lielas problēmas. Turklāt korupcija un kukuļošana joprojām rada problēmas uzņēmumiem un sabiedrībai. Lai gan tika pieņemtas vairākas svarīgas korupcijas novēršanas stratēģijas reformas, dažās jomās problēmas vēl joprojām nav novērstas.

- (10) E-pārvaldes sniegums joprojām ir zem Savienības vidējā rādītāja, bet ir pieņemti attiecīgi leģislatīvi pasākumi, lai nodrošinātu šo pakalpojumu pieejamību un uzlabošanu. Sagaidāms, ka 2018. gadā tiks ieviestas dažas liela mēroga iniciatīvas, taču to panākumi būs atkarīgi no tā, vai iestādes spēs veicināt informētību un nodrošināt lietotājdraudzīgus risinājumus.
- (11) Zināms administratīvais un regulatīvais slogs attur no investīciju veikšanas. Šis slogs galvenokārt ir saistīts ar būvatļaujām un nodokļu sarežģītību. Tomēr jāatzīst, ka iestādes ir pieņēmušas Būvniecības likuma grozījumus, kas vienkāršo būvatļauju saņemšanas procedūru, iekļaujot ietekmes uz vidi novērtējumu lēmumā par zonējumu vai vienotajā zonējuma un būvniecības atļaujā. Taču joprojām nav skaidrs, vai tas varētu arī racionalizēt procedūras saistībā ar lieliem infrastruktūras projektiem, jo dažādas citas atļaujas minētajā vienotajā atļauju sistēmā nav iekļautas. Pašlaik parlamentā tiek apspriests grozījums pašreizējā likumā, kas reglamentē transporta infrastruktūras būvniecību. Lai gan nodokļu sistēmā ir ieviestas izmaiņas nolūkā uzlabot nodokļu iekasēšanu, nodokļu regulējums un likmes ir pavirzījušies uz augšu to problēmu sarakstā, kuras traucē veikt uzņēmējdarbību. Jaunā valdība ir norādījusi uz iespējamām izmaiņām nolūkā uzlabot pārredzamību un vienkāršot nodokļu sistēmu, tostarp uz pašreizējo darbu pie ienākuma nodokļa tiesību aktu modernizēšanas. Saistību izpildes izmaksas ir nedaudz pieaugušas un joprojām ir virs Savienības vidējā rādītāja. Kaut gan "pievienotās vērtības nodokļa kontroles pārskats" nodrošina papildus nodokļu ieņēmumus, tas ir paildzinājis laiku, kas nepieciešams, lai izpildītu prasības nodokļu jomā. Neraugoties uz to, ka salīdzinājumā ar iepriekšējiem periodiem ir ievērojami samazinājies to stundu skaits, kas nepieciešams, lai izpildītu Nodokļu kodeksa prasības, Čehijas Republikā šis rādītājs joprojām ir viens no augstākajiem. Turklāt jaunās, samazinātās pievienotās vērtības nodokļa likmes varētu padarīt pievienotās vērtības nodokļa sistēmu vēl sarežģītāku, jo īpaši maziem un vidējiem uzņēmumiem.
- (12) Lai gan Čehijas Republikas ekonomika virzās uz zinātnesietilpīgākām darbībām, vairāki šķēršļi joprojām kavē labi funkcionējošas pētniecības un inovāciju sistēmas attīstību. To, ka palielinās investīcijas pētniecībai un izstrādei uzņēmumos, galvenokārt nosaka ārvalstu tiešie ieguldījumi. Iekšzemes uzņēmumu izdevumi pētniecības un izstrādes jomā pēdējo divu gadu laikā ir samazinājušies. Neraugoties uz ievērojamām publiskā sektora investīcijām pētniecībā un izstrādē, Čehijas Republikai nav pietiekami rezultāti attiecībā uz tās publiskā sektora zinātniskās bāzes kvalitāti. Tika pieņemti politikas pasākumi, lai izveidotu saikni starp akadēmisko vidi un uzņēmumiem un uzlabotu publiskā sektora zinātniskās bāzes sniegumu, taču rezultāti līdz šim ir ierobežoti un vēl ir pilnībā jāsteno reformas. Turklāt pētniecības un inovācijas sistēmas pārvaldība joprojām ir sadrumstalota.
- (13) Kvalitatīva un iekļaujoša izglītība un apmācība ir ļoti svarīga, ņemot vērā arvien pieaugošās nepilnības Čehijas Republikas darba tirgū. Izglītības rezultātus joprojām spēcīgi ietekmē skolēnu sociālekonomiskie apstākļi. Vēl ir pilnībā jāsteno pasākumi iekļaujošas izglītības jomā, jo īpaši attiecībā uz romu bērniem. Kvalificētu skolotāju trūkums līdz ar demogrāfiskajām prognozēm liecina, ka varētu kļūt vēl grūtāk pieņemt un saglabāt darbā skolotājus. Plānoto jauno skolotāju karjeras sistēmu, kas būtu sasaistījusi nepārtrauktu profesionālo attīstību, karjeru un algas, parlaments nepieņēma. Skolotāju algas joprojām ir zemas salīdzinājumā ar citu darba ņēmēju ar terciāro izglītību algām, taču nākamajos gados ir paredzēts algu turpmāks palielinājums. Tādēļ skolotāja profesija jauniem, talantīgiem cilvēkiem joprojām ir samērā nepievilcīga. Visbeidzot, tas, cik veiksmīga būs reforma, kuras mērķis ir padarīt izglītību iekļaujošāku (un kura 2016. gadā tika sākta ar Eiropas Sociālā fonda atbalstu), būs atkarīgs no pietiekama un ilgtspējīga valsts finansējuma pieejamības, turpmākas skolotāju un skolotāju-asistentu apmācības un sabiedrības informētības palielināšanas par to, kādi ir ieguvumi no iekļaujošas izglītības.
- (14) Čehijas Republikā ir labi darba tirgus rādītāji. Nodarbinātības līmenis pēdējo sešu gadu laikā ir nemitīgi pieaudzis, un bezdarba līmenis ir ievērojami sarucis. Taču joprojām netiek pilnībā izmantots sieviešu, mazkvalificētu cilvēku un personu ar invaliditāti potenciāls. Ņemot vērā darbaspēka trūkumu, nenoliedzami pastāv iespējas palielināt to līdzdalību darba tirgū. Neraugoties uz nesen veiktajiem pasākumiem, kuru rezultātā vecāku atvaļinājumi kļuva elastīgāki un pieauga bērnu aprūpes iestāžu skaits, joprojām pastāv lielas nodarbinātības un vīriešu un sieviešu darba samaksas atšķirības. Nodarbinātības rādītājs sieviešu vidū joprojām ir krietni zemāks nekā vīriešu vidū. Maternitāte joprojām spēcīgi ietekmē līdzdalību darba tirgū, un tas ir saistīts ar cenas ziņā pieejamas bērnu aprūpes vājo pieejamību, tiesībām uz gariem vecāku atvaļinājumiem, to, ka maz tiek izmantots elastīgs darbalaika režīms, un ka trūkst ilglaicīgās aprūpes iestāžu. 2016. gadā tikai 4,7 % bērnu, kas ir jaunāki par trim gadiem, bija uzņemti formālajā bērnu aprūpē. Lai arī mazkvalificēti cilvēki veido tikai nelielu daļu no iedzīvotājiem, to nodarbinātības līmenis ir krietni zemāks nekā to cilvēku vidū, kas ir vidēji un augsti kvalificēti. Tāpat arī personu

ar invaliditāti nodarbinātības līmenis ir zem Savienības vidējā līmeņa, neraugoties uz to, ka vispārējais bezdarba līmenis ir rekordzems un darba tirgū trūkst darbaspēka. Tas varētu stimulēt personu ar invaliditāti neizmantojamo potenciāla izmantošanu. Valsts nodarbinātības dienestu spējas ir ierobežotas, līdz ar to tie pašlaik nespēj nodrošināt darba meklētājiem individuālu un pastāvīgu atbalstu. Valsts nodarbinātības dienestu spēju palielināšana informēšanas un aktivizācijas jomās, apvienojot to ar efektīvu un pienācīgi mērķorientētu aktīvu darba tirgus politiku un individualizētiem pakalpojumiem, palīdzētu palielināt šo grupu līdzdalību darba tirgū. Prasmju (arī digitālo prasmju) pilnveides iniciatīvas varētu uzlabot piekļuvi darba tirgum.

- (15) Komisija 2018. gada Eiropas pusgada ietvaros ir veikusi Čehijas Republikas ekonomikas politikas visaptverošu analīzi un to publicējusi 2018. gada ziņojumā par šo valsti. Tā ir arī novērtējusi 2018. gada konverģences programmu, 2018. gada valsts reformu programmu un to, kā īstenoti Čehijas Republikai iepriekšējos gados adresētie ieteikumi. Komisija ņēma vērā ne tikai programmu lietderību ilgtspējīgas fiskālās un sociālekonomiskās politikas nodrošināšanā Čehijas Republikā, bet arī to, cik lielā mērā tās atbilst Savienības noteikumiem un norādēm, ņemot vērā vajadzību nostiprināt Savienības vispārējo ekonomikas pārvaldību, turpmākajos valsts lēmumos nodrošinot Savienības līmeņa ieguldījumu.
- (16) Ņemot vērā šo novērtējumu, Padome ir izskatījusi 2018. gada konverģences programmu un uzskata ⁽¹⁾, ka ir sagaidāms, ka Čehijas Republika ievēros Stabilitātes un izaugsmes pakta noteikumus.

AR ŠO IESAKA Čehijas Republikai 2018. un 2019. gadā rīkoties šādi.

1. Uzlabot ilgtermiņa finanšu stabilitāti, jo īpaši pensiju sistēmas stabilitāti. Novērst nepilnības publiskā iepirkuma praksē, jo īpaši, veicinot vairāk uz kvalitāti balstītu konkurenci un īstenojot korupcijas novēršanas pasākumus.
2. Samazināt investīcijām radīto administratīvo slogu, tostarp, paātrinot atļauju piešķiršanas procedūras saistībā ar darbiem infrastruktūras jomā. Novērst šķēršļus, kas kavē pētniecību, izstrādi un inovācijas, jo īpaši palielinot iekšzemes uzņēmumu inovācijas spējas. Stiprināt izglītības sistēmas spējas nodrošināt kvalitatīvu un iekļaujošu izglītību, tostarp, veicinot skolotāju profesijas pievilcīgumu. Veicināt sieviešu, mazkvalificētu cilvēku un personu ar invaliditāti nodarbinātību, tostarp, uzlabojot aktīvas darba tirgus politikas efektivitāti.

Briselē, 2018. gada 13. jūlijā

*Padomes vārdā –
priekšsēdētājs
H. LÖGER*

⁽¹⁾ Saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1466/97 9. panta 2. punktu.